

knjige Lagunine

VREME
i Laguna
preporučuju

Duh grada

Beogradske priče

Knjige o Beogradu, njegovim ulicama, kućama, ljudima, sudbinama, javnim i tajnim istorijama

„Ovaj veliki grad bio je, izgleda, oduvek ovakav: istrgan, prosut, upravo kao da nikad ne postoji, nego večno nastaje, dograđuje se i oporavlja“, napisao je Andrić o Beogradu. „S jednog kraja niče i raste, a sa drugog vene i propada. Uvek se kreće i talasa, nikad ne miruje i ne zna šta je spokoj i tišina. Grad na dve reke, na velikom prostoru sapet vetrovima.“ A na pitanje gde stanuje ono što nazivamo duhom Beograda, najbolji odgovor je: u njegovim pričama.

Jedna od tih priča jeste i priča o najbeogradskijem beogradskom glumcu. Monografija *Dragan Gaga Nikolić – Gospodin mangup* posvećena je velikom umetniku i čoveku u kome su se stekle sve dobre osobine Beograda, a nijedna loša. Knjigu je priredila Radmila Stanković, fotografski uredila Goranka Matić, a o delu i ličnosti Dragana Nikolića svedoče Dušan Kovačević, Milan Vlajčić, Dejan Mijač, Paolo Mađeli, Slobodan Unkovski, Slobodan Šijan, Boro Drašković, Zdravko Šotra, Miloš Radović, Draža Petrović i drugi.

Beograd ima i svoju književnu topografiju. U *Književnom vodiču kroz Beograd* Jovo Anđić je sabrao dvadesetak priča o piscima koji su živeli u Beogradu, o njemu pisali i u njemu ostavili svoj trag. Uz njihove biografije, u knjizi su dati i odlomci iz dela, kao i mape za moguću gradsku šetnju po mestima na kojima su pisci živeli, gde su se sastajali, gde su sahranjeni, i gde su im podignuti spomenici. Među književnicima čiji se trag Beogradom u *Književnom vodiču* prati su Dositej, Đura Jakšić, Zmaj, Sremac, Nušić, Miljković, Čopić, Crnjanski, Andrić, Aca Popović, Pavić, Pečić, Kiš, Kapor, Ćosić, Duško Radović i drugi.

O ljubavnoj beogradskog topografiji svedoči knjiga *Vodič kroz ljubavnu istoriju Beograda* Nenada Novaka Stefanovića, koja uskoro izlazi iz štampe. Vodeći se principom „jedna kuća – jedna priča“, Stefanović je ispričao četrdesetak priča o slavnim beogradskim ljubavima i njihovim adresama. Među njima su priče o knezu Milošu i kneginji Ljubici, knezu Mihailu i kneginji Juliji, kralju Milanu i kraljici Nataliji, kralju Aleksandru i kraljici Dragi, Geci i Elzi Kon, Đorđu i Mariji Vajfert, Milutinu i Hristini Milanković, Ivi Andriću i Milici Babić, Branku i Bogdan-ki Čopić, Vasku Popi i Haši Singer, Titu i Davorjanki Paunović, Petru i Veri Lubardi... Stefanovićeva knjiga je zbirka istinitih ljubavnih priča, ali i svojevrsni vodič kroz dvovekovnu istoriju Beograda prelomljenu kroz privatne živote njenih slavni- žitelja.

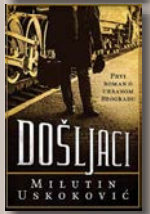
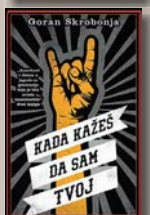

Jedna od najpoznatijih beogradskih hroničarki je Svetlana Velmar-Janković. U svojim knjigama *Dorčol*, *Vračar* i *Zapisi s Dunavskog peska* ona donosi priče o ljudima i događajima po kojima beogradski toponimi i ulice nose imena i koji su zauvek ostali utkani u tkivo grada. U romanu *Lagum*, čije novo izdanje je upravo izašlo, ona priča o dramatičnim danima u Beogradu tokom nemačke okupacije u Drugom svetskom ratu i slomu beogradskog građanskog društva posle oslobođenja i dolaska komunista na vlast.

U današnjoj mitologiji Beograda snažno je upletena i priča o burnim novotalasnim osamdesetim godinama prošlog veka. O njima svedoča dva nova romana. U romanu *Beograd bez sna*, čiji se izlazak uskoro očekuje, Vladimir Đurić Đura daje sliku Beograda kao balkanskog Njujorka u periodu 1979–1983. Pričajući o ljubavnim dogodovštinama mladog beogradskog pesnika Barona, on govori i o umetničkoj sceni tog vremena, o novotalasnim bendovima koji će u grad doneti jedan sasvim nov senzibilitet, o tadašnjim čuvenim žurkama, kultu Kinoteke, panku i novim ritmovima grada, o svojoj generaciji koja će nedugo potom steći epitet izgubljene.

I roman Gorana Skrobonje *Kada kažeš da sam tvoj* govori o osamdesetim godinama. Junak romana je Laki, frontmen imaginarnog novotalasnog benda *Kalkuta* iz sredine osamdesetih, koji je s dva objavljena albuma obeležio muzičku scenu tog vremena, a zatim se povukao iz javnosti. Skrobonjin roman evocira „vreme kada je bilo lepo biti mlad“, i nostalgično, bez patetike, kroz životnu priču svog junaka oživljava epohu koja je brutalno okončana ratom, raspadom zemlje i opštim slomom.

Od starijih Laguninih naslova posvećenih Beogradu, podsećamo na roman *Došljaci* Milutina Uskokovića iz 1910, koji se smatra prvim beogradskim urbanim romanom, zatim na *Beogradske priče* Ive Andrića, kao i na pripovedačke zbirke koje mapiraju današnji duh Beograda: *Beogradske* Igora Marojevića i *Voleti u Beogradu* Ive Štrlić. Tu su i best-seler *Beograd ispod Beograda* Zorana Lj. Nikolića i Vidoja D. Golubovića, koji donosi priču o podzemnom svetu koji se krije ispod beogradskih ulica, kao i reprezentativna foto-monografija *Moj Beograd* Dragoljuba Zamurovića, na čijim fotografijama je uhvaćeno najlepše od mnogih lica Beograda.

Istorijski

EDVARD RADERFURD:

Pariz

Prevod: ALEKSANDRA ČABRAJA

Edvard Raderfurd je književni pseudonim pod kojim engleski pisac Francis Edvard Vintl objavljuje svoje monumentalne višetomne „biografije zemalja i gradova“. Laguna je objavila Raderfurdove knjige *Ruska*, *London* i *Njujork*, a uskoro pred čitaocima stiže i njegova dvotomna saga o Parizu. Raderfurd za junake svojih romana uzima nekoliko tipičnih porodica iz različitih socijalnih i društvenih slojeva čija se sudbina kroz generacije prepliće i preko kojih se prelama istorija mesta o kojem piše. U ovom romanu on tako prati istoriju četiri pariske porodice – jedne plemićke, koja svoj rodoslov izvodi od junaka *Pesme o Rolandu*, jedne srednjostaleške, koja mrzi aristokratiju i oličenje je ideala Francuske

revolucije, jedne trgovačke novoburžoasko-porodice, koja se uzdiže u vreme Napoleona i oličava uspon francuskog građanskog društva, i jedne porodice iz sirotinjske pariske četvrti, koja daje vredne radnike i opasne kriminalce. Pripovedajući njihove međusobno povezane sudbine, Raderfurd pruža nezaboravan portret grada u čijoj istoriji je sadržana priča o nastanku modernog sveta: „Stotinama godina, ove četiri porodice povezivale su zabranjene ljubavi i brakovi iz računa, razarale osvete i smrtonosne tajne, razdirale nepomirljive razlike u poreklu i veri, i spajala burna istorija njihovog grada. Priča o Parizu oživljava kroz intrige, podlosti i slavu njegovih stanovnika.“ Roman se otvara rečima: „Pariz. Grad snova. Grad raskoši. Grad svetaca i naučnika. Grad veselja. Leglo poroka. Za dve hiljade godina, Pariz je video sve.“

Edicija Prometheus

VALTER UGO MAI:

Mašina za pravljenje Španaca

Prevod: JASMINA NEŠKOVIĆ

Valter Ugo Mai (1971) portugalski je pisac, vajar, vizuelni umetnik, pevač i autor portugalskog benda Governo. Autor je petnaestak pesničkih zbirki, sedam romana, više knjiga za decu i jednog muzičkog albuma, a u Portugalu i Brazilu ima status književne zvezde. Romanom *Mašina za pravljenje Španaca*, koji uskoro izlazi iz štampe, prvi put se predstavlja srpskoj publici. Junak romana je osamdesetčetvorogodišnji Antonio, koji u staračkom domu svodi bilans sopstvenog života, ali i istorije svoje zemlje kojoj je bio svedok. Antonio duhovito i lucidno priča o godinama Salazarove diktature, tokom koje su se mnogi

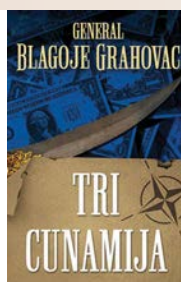
Portugalci iselili u Španiji, o dolasku demokratije i mučnoj sadašnjosti na rubu Evrope, o starosti, usamljenosti i smrti. Valter Ugo Mai je oštar i beskompromisan kritičar zabluda svojih sunarodnika, savremenog društva i politike, ali i nežan i suptilan pripovedač. Želeći da se u pisanju što više približi ritmu usmenog kazivanja i da skrene pažnju na svojevrsnu „grafičku poniznost reči“, on svoje rečenice počinje malim slovom i stvara karakterističan prozno-poetski stil koji je Žoze Saramago, i sam sklon jezičkim eksperimentima, svojevremeno nazvao „lingvističkim cunamijem“. Istine koje je junak njegovog romana s godinama spoznao jednostavne su i precizne, a njihovoj ubedljivosti doprinosi i način na koji su kazane: „ne-znanje nas drži u pokornosti. a ta pokornost potiče iz neznanja i to je najlakši put do sreće. po tom receptu je diktatura funkcionisala.“

Esejistika

BLAGOJE GRAHOVAC:

Tri cunamija

General avijacije u penziji Blagoje Grahovac nakon prestanka aktivne vojne službe 1999. vršio je dužnosti savetnika predsednikâ Crne Gore, Državne zajednice SCG i crnogorske Skupštine, a zatim je postao kolumnista podgoričkih *Vijesti* u kojima objavljuje analize (geo)političkih procesa u regionu. Nakon knjiga *Glasovi iz gluve sobe* i *Banditosi ili Ubice država*, u kojima je dao svoje viđenje raspada Jugoslavije, Laguna je objavila i njegovu knjigu *Tri cunamija*, o opasnostima pred kojima se danas nalaze Evropa i region. Balša Brković je o knjizi napisao: „Koncept pobune je u krizi kao nikada do sada; koncept kontrole uznapredovao je do fantastičnih razmjera; istovremeno se odigrava opasan povratak populizma i desnice na evropsku scenu. U ovakvoj atmosferi, po mišljenju Grahovca, na Evropu i Balkan udaraju opasne sile koje poput cunamija prete da unište njen sistem

vrijednosti. Cunami sa Zapada je *neoliberalizam* – po autoru samo nova forma fašizma – a cinizam novih moćnika ideološki utemeljen u neoliberalizmu daje najsumorniju sliku savremenog svijeta. Cunami koji dolazi sa Istoka je *talas korupcije i kriminala* – ovaj nasrtaj na evropski duh mijenja politiku i ekonomiju, miksujući besramni feudalizam sa postmodernom medijskom civilizacijom prevare. Treći cunami, koji dolazi sa Juga, jeste val naoružanog fanatizma i *religijskog fundamentalizma*.“ Preporuku za ovu knjigu potpisuje i Vidosav Stevanović: „Svaki inteligentan čitalac, koji se ne boji istine, pouzdanog saznanja i neoborivih činjenica, prepoznaće ne samo lica i događaje već izazove našega vremena, opasnosti koje mu prete iznutra i spolja, prevare politike i laži propagande. I kritični trenutak kome se kao čovečanstvo približavamo. Hoćemo li prepoznati i sprečiti zla koje smo sami napravili ili ćemo im podleći laskajući sebi da smo bolji od svega živog na svetu i u kosmosu, da sve znamo i da nam niko ništa ne može, pa ni mi sami sebi?“

Triler

JOAKIM SANDER: **Vernik**

Prevod: NIKOLA PERIŠIĆ

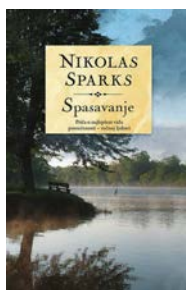

Švedski pisac Joakim Sander (1975) pre nego što je počeo književnu karijeru doktorirao je pravne nauke i radio u Evropskom parlamentu i Evropskoj komisiji u Briselu. Upoznavši iz prve ruke lice i naličje evropske administracije, Sander to iskustvo vešto koristi u pisanju političkih trilera. Njegov roman *Plivač*, prvi iz serijala čija je junakinja Klara Valden, imao je lekareovski zaplet u koji su bili uključeni ratovi na Bliskom istoku, evropski političari i američki špijuni, a sada stiže i njegov nastavak pod naslovom *Vernik*. Ovoga puta Klara Valden se u Londonu bavi ljudskim pravima i radi na izveštaju koji treba da predvidi posledice privatizacije policije. Ali kada otputuje u Stokholm da svoje nalaze predstavi zvaničnicima EU, laptop s podacima joj krađu a njenog kolegu ubijaju. Dok Klara kreće da istraži ko stoji iza ovih napada, u Stokholm stiže i Jasmina Ajam. Rođena i odrasla u imigrantskoj porodici u siromašnom stokholmskom predgrađu, Jasmina se odselila u Njujork, a sada se vraća u Švedsku u potrazi za nestalim bratom, za koga se priča da je postao militantni islamista i poginuo u Siriji boreći se u redovima ISIS-a. Jasminina potraga ukršta se s Klarinom, i vodi do klupka mračne zavere u kojoj se prepliću interesi terorista, moćnika iz senke, evropskih birokrata i obaveštajnih službi. I u ovom romanu Sander se bavi aktuelnim političkim temama, i to na način da nije uvek lako razdvojiti istinite događaje od fikcije.

Ljubavni

NIKOLAS SPARKS: **Spasavanje**

Prevod: ŽERMEN FILIPOVIĆ

Ljubiteljima ljubavnih romana Sparksove nove knjige ne treba posebno preporučivati, dovoljno je izvestiti da su objavljene. Nikolas Sparks je, naime, jedan od najčitanijih pisaca današnjice. Autor je osamnaest ljubavnih romana prevedenih na više od pedeset jezika sveta i prodatih u fantastičnih 105 miliona primeraka. Sparksovoj popularnosti pridoneli su i filmovi snimljeni prema njegovim literarnim predlošcima. Jedanaest njegovih romana je ekranizovano, a među njima su i megahitovi *Beležnica* iz 2004. s Rajanom Goslingom i Rejčel Mekadams u glavnim ulogama, *Poruka u boci* iz 1999. sa Kevinom Kostnerom, Robin Rajt Pen i Polom Njumeonom, i *Noć u Rodanteu* iz 2008. s Ričardom Girom i Dajanom Lejn. Roman *Spasavanje* donosi sve ono na šta je Sparks svoje čitaoce već navikao – čežnju, ožiljke iz prošlosti, poljupce na kiši i ljubav u malom gradu. Ovoga puta glavni junak je vatrogasac koji jedne olujne noći iz smrskanog automobila spasava mladu samohranu majku, a zatim kreće u potragu za njenim nestalim sinom. Njihovi životi se sudbonosno ukrštaju i oni se suočavaju s pitanjem vernosti, posvećenosti i – večne ljubavi.

Pripovetke

VLADIKA GRIGORIJE: **Preko praga**

Episkop zahumsko-hercegovački i primorski Grigorije (Durić) već se ogledao u književnim vodama. Pre desetak godina napisao je i objavio dve duže novele *Lazar* i *Priča o starom kralju*, a sada se predstavlja zbirkom priča u kojima govori o sudbinama tzv. malih ljudi iz hercegovačkog podneblja s kraja XX veka. U preporuci za ovu zbirku stoji da je ona napisana na tragu one pripovedačke tradicije koju su stvarali Petar Kočić, Zuko Džumhur, Ivo Andrić i Meša Selimović: „Kada piše o pojedinačnim sudbinama savremenika, njihovim nesrećama, nesporazumima i zabludama, bolestima, bedi i stranputici, pisac izdvaja najsvetlije trenutke njihovog života i nalazi najdragocenije crte njihovog karaktera. A kada piše o lopti, smehu, vozovima, o brigama, moru ili manastirima, Grigorije Durić oživljava zaboravljene ili ispražnjene prostore, predele i raspoloženja svoga ratom opustošenog podneblja. Izvanredan psihološki portretista, autor-ski glas u ovoj knjizi uzdiže se iznad zlosrećnih podela u narodu, prelazeći preko uskog i sebičnog praga svoje kuće, vere i nacije, i daje nam sa svakim retkom svoje proze na znanje da će se ugledati na Andrićevu misao: 'Najveća planina koju čovek mora preći je prag njegove sopstvene kuće.'“

Istorijski

DEJAN STOJILJKOVIĆ, VLADIMIR KECMANOVIĆ: **Nemanjići** – U ime sina

Iz štampe je upravo izašla završna knjiga trilogije posvećene životu velikog župana Stefana Nemanje, čime je zaokružen prvi deo književnog serijala o najpoznatijoj srpskoj vladarskoj dinastiji koji pišu Dejan Stojiljković i Vladimir Kecmanović. U prethodne dve knjige ove trilogije naslovljene *Nemanjići – Dva orla* i *Nemanjići – U ime oca*, Stojiljković i Kecmanović su pripovedali o počecima i usponu velikog župana Stefana Nemanje, odnosno njegovim naporima da u burnim vremenima i komplikovanim međunarodnim okolnostima utemelji srpsku državu. U trećem delu trilogije *Nemanjići – U ime sina*, Stefan Nemanja je ostareli vladar stabilne i mirne države. Dok između njegova dva starija sina, Vukana i Stefana, izbija sukob ko će od njih naslediti očev presto, najmlađi sin Rastko, zanesen pričom jednog ruskog monaha, beži od kuće i odlazi na Svetu goru. Isprva nezadovoljan Rastkovom odlukom, Nemanja na kraju ipak rešava da se povuče s trona i pridruži mu se u monaštvu. Ispričana u maniru modernog žanrovskog ostvarenja i ilustrovana crtežima Dragana Paunovića, ova trilogija oživljava nultu tačku srpske istorije i široj publici približava jednu davnu veliku epohu i njene protagoniste koji su u našoj kulturi nažalost prečesto prepuštani vulgarnim interpretacijama i arogantnom neznanju.

VREME

Copyright © NP Vreme, Beograd

Upotreba materijala iz ovog fajla u bilo koje svrhe osim za
ličnu arhivu dozvoljena je samo uz pisano odobrenje NP Vreme

PDF IZDANJE RAZVILI: Saša Marković i Ivan Hrašovec

OBRADA: Marjana Hrašovec